

ZMIANY NASTROJÓW GOSPODARCZYCH W WOJEWÓDZTWIE LUBELSKIM W III KWARTALE 2006 R.

Mieczysław Kowerski¹, Dawid Długosz¹, Jarosław Bielak¹

1. Wprowadzenie

Zgodnie z przyjętymi założeniami w III kwartale 2006 roku badaniem ankietowym objęto 320 firm oraz 350 gospodarstw domowych z terenu województwa lubelskiego².

Wśród badanych przedsiębiorstw najwięcej jest firm handlowych i usługowych (po 34,37%). Udział przedsiębiorstw przemysłowych wynosi 21,88%, natomiast budowlanych 9,38%.

Gospodarstwa domowe ankietowano w 22 spośród 24 powiatów, zachowując proporcje do liczby mieszkańców w tych powiatach z uwzględnieniem podziału na ludność miejską i wiejską³.

Wśród badanych gospodarstw domowych przeważały gospodarstwa o dochodzie na osobę z przedziału 300-599 zł. Najmniej respondentów miało dochody nie większe niż 100 zł na osobę.

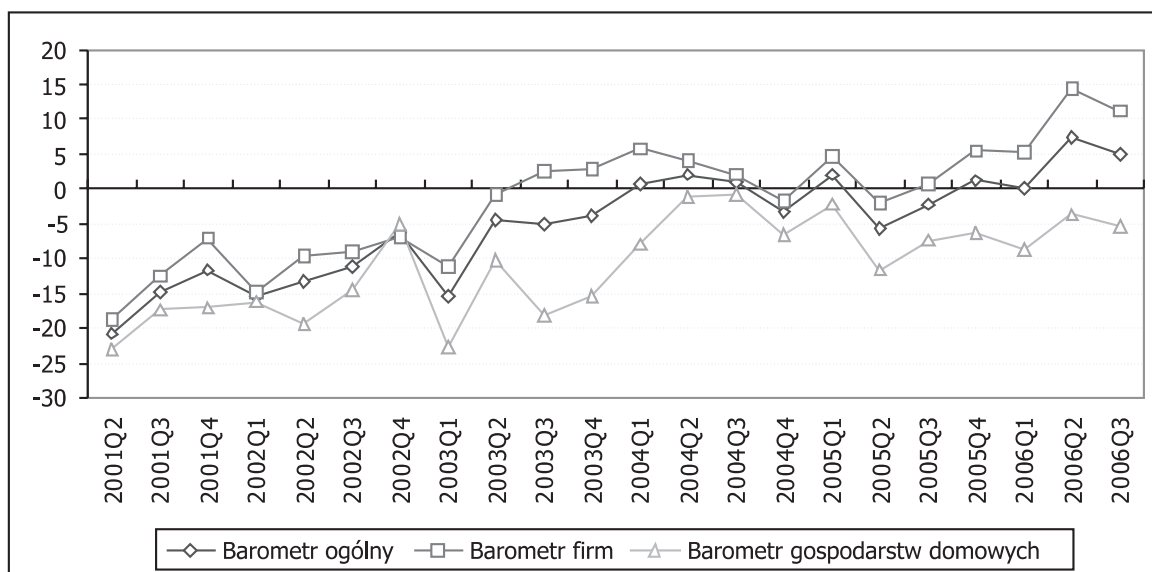
2. Ogólny barometr nastrojów gospodarczych

Obliczony dla III kwartału 2006 roku ogólny barometr nastrojów gospodarczych w województwie lubelskim wyniósł 4,93 punktu i był o 2,57 punktu niższy od zanotowanego trzy miesiące wcześniej. Na poziom wskaźnika największy dodatni wpływ miały wyniki uzyskane w budownictwie (wskaźnik dla tej branży wyniósł 40,28 punktów), zaś największy ujemny wpływ miały kolejny raz gospodarstwa domowe, w których odnotowano ujemny poziom wskaźnika (minus 5,55 punktu).

Tak więc utrzymują się optymistyczne nastroje wśród przedsiębiorców i jednocześnie znacznie gorzej oceniają swoją sytuację jak też sytuację w województwie konsumenci.

Prognoza na IV kwartał przewiduje zachowanie obecnego poziomu wskaźnika (barometr według przewidywań wyniesie 5,10 punktu). Nie powinny się również znacząco zmienić wskaźniki branżowe. Wszystkie firmy powinny zachować dodatnie wskaźniki nastrojów, może jedynie nastąpić spadek optymizmu w branży budowlanej, który zostanie zrekomensowany wzrostem pozytywnych nastrojów w usługach. Gospodarstwa domowe prognozują podobny do obecnego badania poziom pesymizmu.

Wykres 1. Barometry diagnostyczne dla województwa lubelskiego w latach 2001-2006

¹ Katedra Informatyki i Inżynierii Wiedzy Wyższej Szkoły Zarządzania i Administracji w Zamościu

² Szerzej metodologia badania przedstawiona została w opracowaniu: M. Kowerski, Metodologia badań nastrojów gospodarczych w województwie lubelskim, Barometr Regionalny1/2007

³ Ze względów organizacyjnych nie prowadzono ankietyzacji w dwóch małych powiatach uzupełniając próbę gospodarstwami w innych podobnych pod względem struktur społeczno-gospodarczych powiatach.

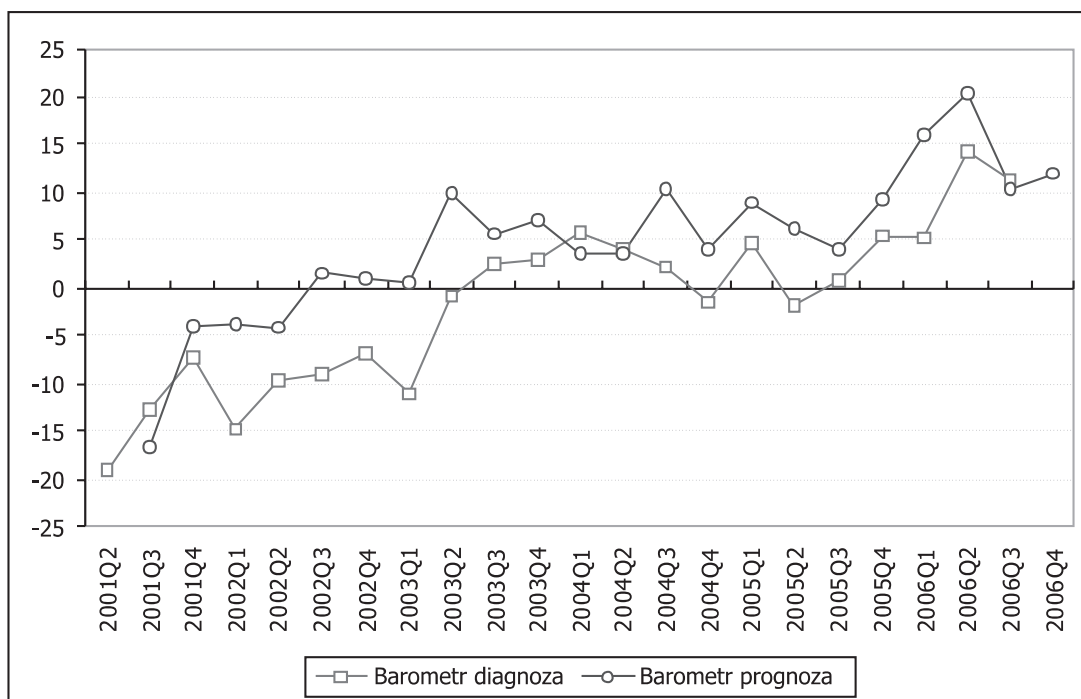
3. Barometr nastrojów wśród przedsiębiorców

W III kwartale 2006 roku wszystkie branże odnotowały przewagę optymistycznych nastrojów. Wartość barometru diagnostycznego nastrojów gospodarczych przedsiębiorców wyniosła 11,21 punktu i była tylko o niecałe 3 punkty niższa od zanotowanej w poprzednim kwartale. Niewielki spadek wskaźnika jest wynikiem pogorszenia się nastrojów w przemyśle (aczkolwiek wskaźnik w przemyśle jest nadal stosunkowo wysoki i wynosi 15,30 punktu) i usługach (również dodatni nastrój na poziomie 6,07 punktów). Pozostałe dwie branże (budownictwo i handel) odnotowały wzrost optymizmu w bie-

żącym kwartale w porównaniu z poprzednim badaniem (odpowiednio o niecałe 2 oraz 7 punktów).

Warto zauważyć, że sporządzona trzy miesiące wcześniej prognoza nastrojów wśród przedsiębiorców w pełni sprawdziła się (wartość prognozowana: 10,21 punktu, wartość otrzymana w obecnym badaniu to 11,21 punktu). Przewidywania przedsiębiorców na IV kwartał 2006 r. zakładają utrzymanie się pozytywnych nastrojów na obecnym poziomie (wskaźnik prognostyczny 11,95 punktu). Przewagę pozytywnych nastrojów sygnalizują kierownicy przedsiębiorstw funkcjonujących we wszystkich analizowanych działach gospodarki.

Wykres 2. Barometr diagnostyczny i prognostyczny przedsiębiorców dla województwa lubelskiego w latach 2001-2006

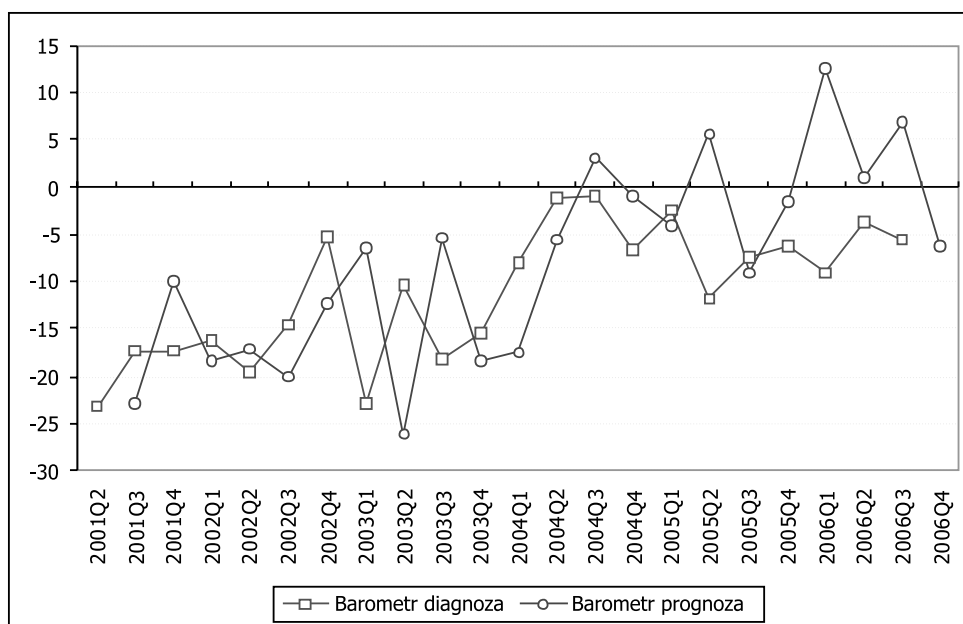
4. Nastroje gospodarcze konsumentów

Barometr nastrojów gospodarstw domowych w III kwartale 2006 roku był o niecałe 2 punkty niższy niż w II kwartale i osiągnął wartość minus 5,55 punktów. Oznacza to niewielki spadek zadowolenia wśród konsumentów. Przyczyną tego jest przede wszystkim niekorzystna ocena sytuacji finansowej gospodarstw domowych, spadek poziomu oszczędności oraz pesymizm w ocenie sytuacji na rynku pracy w województwie.

Tabela 1. Komponenty budujące barometr diagnostyczny konsumentów w III kwartale 2006 roku

Komponent	Saldo	
	Wartość	Zmiana w porównaniu z II kwartałem
Ocena sytuacji finansowej gospodarstwa domowego	-19,52	↘
Poziom wydatków na dobra konsumpcyjne	25,46	↗
Stan oszczędności	-15,64	↘
Ocena sytuacji gospodarczej w województwie lubelskim	-10,47	↘
Ocena sytuacji na rynku pracy	-7,56	↘

Wykres 3. Barometr diagnostyczny i prognostyczny nastrojów gospodarczych konsumentów województwa lubelskiego

Wśród komponentów budujących barometr tylko jeden (poziom wydatków na dobra konsumpcyjne) zwiększył się co przy malejącym saldzie poziomu oszczędności i negatywnej ocenie sytuacji finansowej może oznaczać coraz większe wydatki na bieżącą konsumpcję.

Prognozy barometru konsumenckiego na IV kwartał wskazują na pogłębienie się nastrojów pesymistycznych. Przewidywana wartość barometru nastrojów gospodarczych gospodarstw domowych w IV kwartale wyniesie minus 6,36 punktów.

Tabela 2. Komponenty budujące barometr prognostyczny konsumentów w IV kwartale 2006 roku

Komponent	Saldo	
	Wartość	Zmiana w porównaniu z diagnozą III kwartału
Przewidywana ocena sytuacji finansowej gospodarstwa domowego	-14,86	↗
Poziom wydatków na dobra konsumpcyjne	24,87	↘
Stan oszczędności	-10,36	↗
Ocena sytuacji gospodarczej w województwie lubelskim	-10,76	↘
Poziom bezrobocia w województwie lubelskim	-11,88	↘

5. Branżowe barometry nastrojów gospodarczych w III kw. 2006 r.

Zgodnie z przyjętą metodologią zdesezonalizowane salda odpowiedzi na pytania diagnostyczne

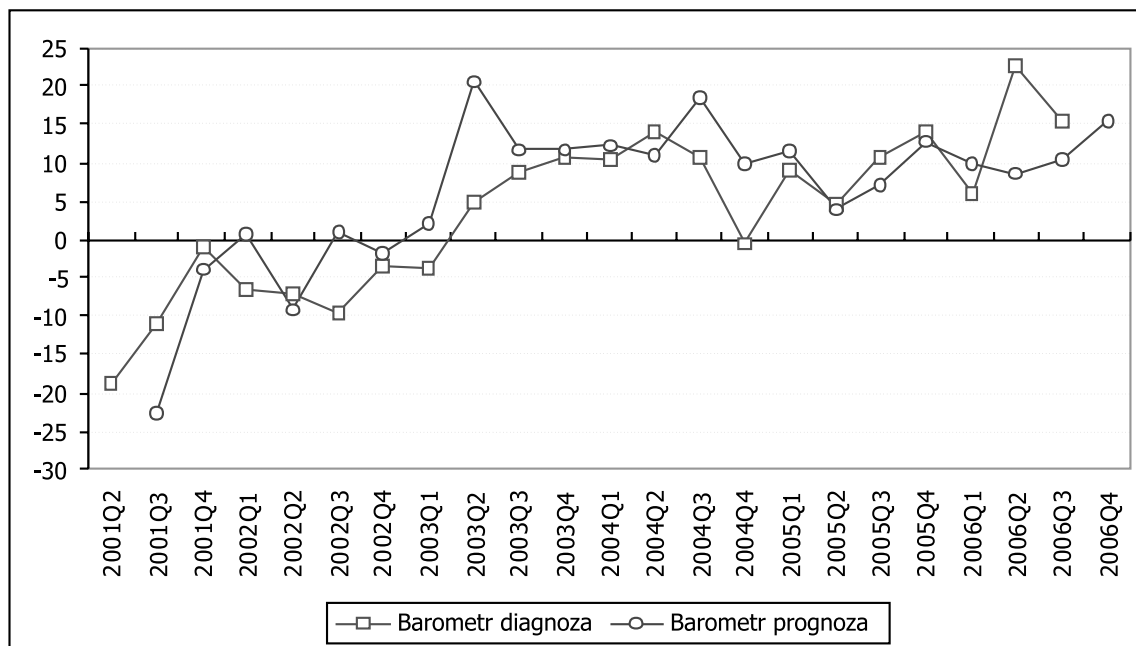
i prognostyczne w poszczególnych branżach zostały uśrednione, co dało branżowe barometry nastrojów gospodarczych.

5.1. Przemysł

Barometr diagnostyczny przemysłu w III kwartale 2006 roku wyniósł 15,30 punktu i był niższy od najwyższego w historii badań jaki osiągnięto kwartał wcześniej (22,64 punktu). Pogorszenie (i to większe) nastrojów przedsiębiorcy przemysłowi przewidywali już kwartał wcześniej.

W III kwartale salda odpowiedzi na wszystkie pytania były dodatnie jednak były one niższe niż kwartał wcześniej. Najwyższa przewaga odpowiedzi wskazujących poprawę sytuacji w porównaniu z odpowiedziami sygnalizującymi pogorszenie wystąpiła przy ocenie zamówień na produkty przemysłowe (saldo 26,92). Bardzo wysokie dodatnie salda odpowiedzi dotyczących zamówień obserwuje się od III kwartału 2005 roku. I to zapewne rosnące od kilku kwartałów zamówienia wpłynęły na znaczną poprawę sytuacji finansowej i wielkości sprzedaży w II kwartale. Nadal wysokie chociaż dużo niższe niż kwartał wcześniej są salda odpowiedzi na pytania o sytuację finansową (17,43) oraz produkcję sprzedaną przedsiębiorstw przemysłowych (20,21).

Wykres 4. Barometr diagnostyczny i prognostyczny nastrojów przedsiębiorców przemysłowych

Optymistyczne jest również dodatnie chociaż również mniejsze niż kwartał wcześniej saldo odpowiedzi dotyczących zatrudnienia. Nadal utrzymuje się rozpoczęta w I kwartale 2005 roku przewaga udziału przedsiębiorców informujących o zwiększeniu zatrudnienia nad informującymi o spadku zatrudnienia.

Tabela 3. Komponenty budujące barometr diagnostyczny przemysłu w III kwartale 2006 roku

Komponent	Saldo	
	Wartość	Zmiana w porównaniu z II kwartałem
Sytuacja finansowa przedsiębiorstwa	17,43	↗
Wielkość produkcji sprzedanej	20,21	↗
Poziom zamówień	26,92	↗
Poziom zapasów wyrobów gotowych	6,64	↔
Wielkość zatrudnienia	5,31	↗

Tablica 4. Komponenty budujące barometr prognostyczny przemysłu w IV kwartale 2006 roku

Komponent	Saldo	
	Wartość	Zmiana w porównaniu z diagnozą III kwartału
Sytuacja finansowa przedsiębiorstwa	31,64	↗
Wielkość produkcji sprzedanej	20,00	↔
Poziom zamówień	22,95	↗
Poziom zapasów wyrobów gotowych	5,08	↗
Wielkość zatrudnienia	-2,26	↗

Wartość barometru prognostycznego przemysłu (15,48) wskazuje, że sytuacja przedsiębiorstw przemysłowych w IV kwartale powinna być podobna do tej z III kwartału. Przewidywana stosunkowo wysoka dodatnia wartość tego barometru wskazuje na utrzymanie się długookresowego trendu poprawy nastrojów przedsiębiorców przemysłowych, która występuje do początku badań.

Jedynym niepokojącym symptomem jest przewidywane ujemne saldo odpowiedzi na pytania o wielkość zatrudnienia w IV kwartale; więcej przedsiębiorców przemysłowych prognozuje spadek niż wzrost zatrudnienia, chociaż z drugiej strony taką sytuację przedsiębiorcy przewidywali już kwartał wcześniej i te prognozy nie sprawdziły się.

5.2. Budownictwo

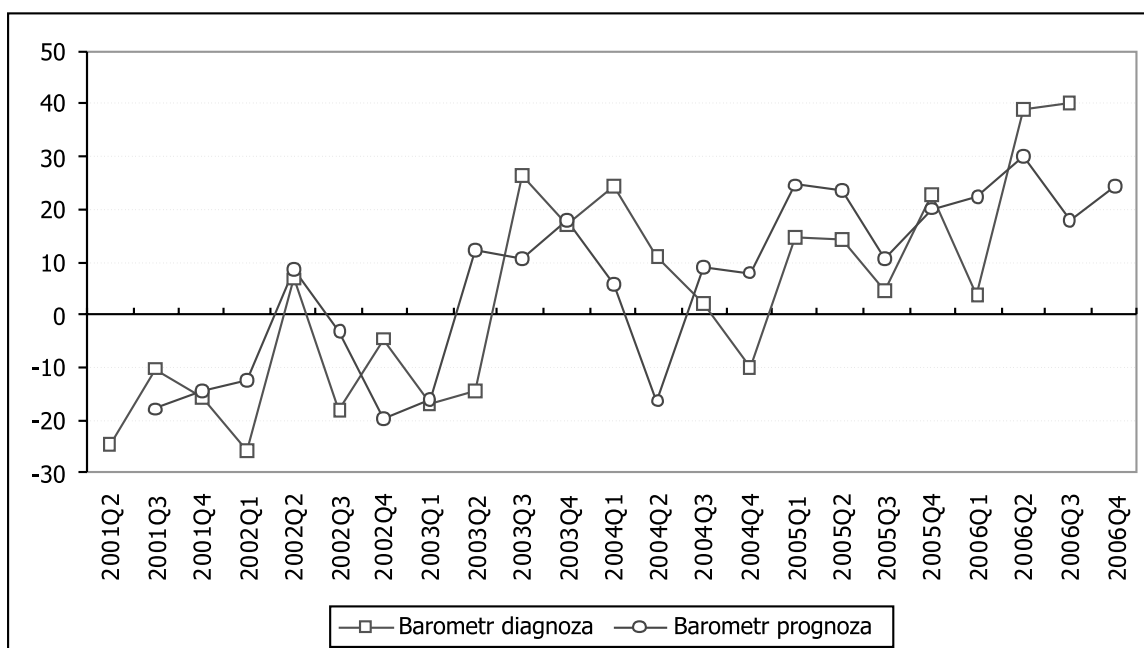
W III kwartale poprawiła już i tak bardzo dobra sytuacja w budownictwie a barometr nastrojów w tej branży zanotował najwyższą wartość w historii badań (40,28). Salda odpowiedzi na wszystkie pytania w III kwartale były znacznie wyższe niż w I kwartale. Przy czym szczególnie dużą wartość (54,37) odnotowano w przypadku pytania dotyczącego sytuacji finansowej – jest to najwyższa wartość w całym okresie badania. Zdecydowana większość przedsiębiorców budowlanych informowała o wzroście zamówień na ich usługi w III kwartale (35,70), chociaż saldo odpowiedzi było niższe w porównaniu z II kwartałem. W przypadku budownictwa wzrost zamówień był większy niż w przypadku przemysłu.

Tabela 5. Komponenty budujące barometr diagnostyczny budownictwa w III kwartale 2006 roku

Komponent	Saldo	
	Wartość	Zmiana w porównaniu z II kwartałem
Sytuacja finansowa przedsiębiorstwa	54,37	↗
Wielkość produkcji budowlano-montażowej	46,83	↗
Wielkość zamówień	35,70	↘
Wielkość zatrudnienia	24,23	↘

Tylko nieznacznie mniejsze od najwyższego w historii badań było saldo odpowiedzi na pytanie o zmiany zatrudnienia (24,23).

Wykres 4. Barometr diagnostyczny i prognostyczny nastrojów przedsiębiorców budowlanych

Również w budownictwie przewiduje się pogorszenie nastrojów w IV kwartale, ale prognostyczna wartość barometru (17,87) świadczy o utrzymaniu długookresowej tendencji poprawy nastrojów w budownictwie. Salda odpowiedzi na wszystkie pytania dotyczące czwartego kwartału są dodatnie co oznacza, że więcej respondentów zakłada poprawę niż pogorszenie sytuacji finansowej, wielkości produkcji budowlano-montażowej, zamówień na usługi budowlane i zatrudnienia.

Tabela 6. Komponenty budujące barometr prognostyczny budownictwa w IV kwartale 2006 roku

Komponent	Saldo	
	Wartość	Zmiana w porównaniu z III kwartałem
Sytuacja finansowa przedsiębiorstwa	24,96	↘
Wielkość produkcji budowlano-montażowej	24,03	↘
Wielkość zamówień	30,10	↘
Wielkość zatrudnienia	17,88	↘

Pomimo spadku w stosunku do trzeciego kwartału nadal utrzymuje się wysoka wartość salda odpowiedzi na pytanie o przewidywaną wielkość zamówień (30,10), a więc nadal wśród większości przedsiębiorców budowlanych panuje optymizm co do możliwości rozwijania swoich usług.

5.3. Handel

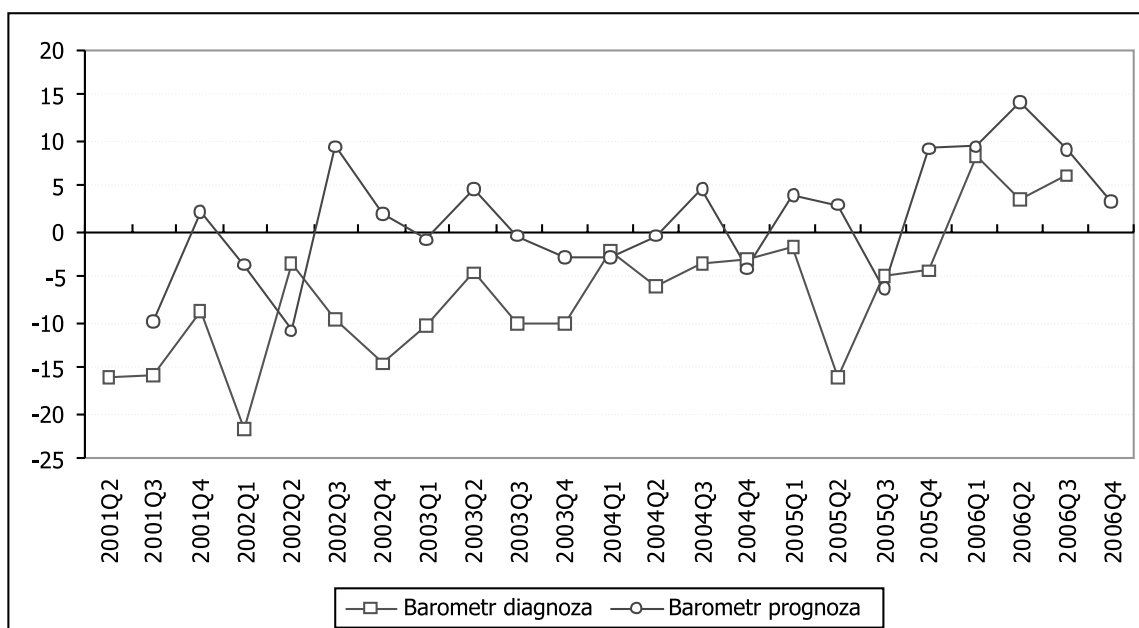
Otrzymane za III kwartał 2006 roku wyniki w handlu są zgodne z przewidywaniami przedsiębiorców tej branży poczynionymi trzy miesiące wcześniej. Indeks diagnostyczny wyniósł 6,07 punktu i był o 2,47 punktu wyższy od notowanego trzy miesiące wcześniej. Głównym czynnikiem wzrostu była poprawa wielkości obrotów firm handlowych co zauważalnie zwiększyło pozytywną ocenę sytuacji finansowej firm. Niepokojącym czynnikiem może być jednak zmniejszenie wielkości zatrudnienia, które może prowadzić do pogorszenia nastrojów w najbliższym kwartale.

Tabela 7. Komponenty budujące barometr diagnostyczny handlu w III kwartale 2006 roku

Komponent	Saldo	
	Wartość	Zmiana w porównaniu z II kwartałem
Sytuacja finansowa przedsiębiorstwa	17,48	↗
Wielkość obrotów w handlu	14,85	↗
Wielkość zapasów towarów handlowych	-3,65	↘
Wielkość zatrudnienia	-4,40	↘

Pozytywny nastrój w handlu utrzymuje się od trzech kwartałów co świadczyć może o długookresowych pozytywnych zmianach nastrojów w tej branży.

Wykres 5. Barometr diagnostyczny i prognostyczny nastrojów przedsiębiorców handlowych

Prognoza na kolejny kwartał zakłada nieznaczne pogorszenie nastrojów (wskaźnik prognostyczny dla handlu to 3,38), jakkolwiek branża nadal pozostanie w strefie optymizmu. Na nastrój wpływ będzie miał spadek obrotów oraz dalsze zmniejszanie się zatrudnienia. Spadek obu wskaźników odbije się negatywnie na ocenie sytuacji finansowej firm handlowych.

Tabela 8. Komponenty budujące barometr prognostyczny handlu w IV kwartale 2006 roku

Komponent	Saldo	
	Wartość	Zmiana w porównaniu z III kwartałem
Sytuacja finansowa przedsiębiorstwa	11,21	↘
Wielkość obrotów w handlu	3,31	↘
Wielkość zapasów towarów handlowych	-0,01	↗
Wielkość zatrudnienia	-0,98	↗

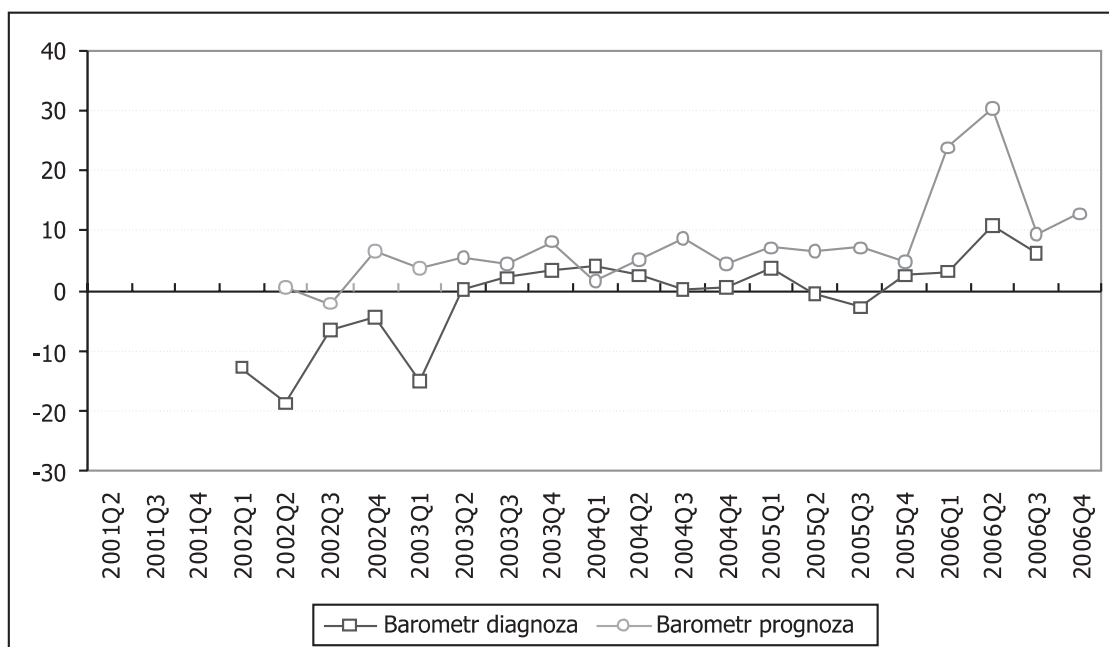
5.4. Usługi

Zanotowane w III kwartale 2006 roku wyniki firm świadczących usługi komercyjne były zbliżone do prognoz z poprzedniego kwartału. Wskaźnik nastrojów spadł do poziomu 6,07 punktu (prognoza zakładała poziom wskaźnika w okolicach 9 punktów).

Tabela 9. Komponenty budujące barometr diagnostyczny usług w III kwartale 2006 roku

Komponent	Saldo	
	Wartość	Zmiana w porównaniu z II kwartałem
Sytuacja finansowa przedsiębiorstwa	4,75	↗
Popyt na usługi	10,13	↗
Wielkość zatrudnienia	3,34	↗

Wykres 6. Barometr diagnostyczny i prognostyczny nastrojów przedsiębiorców usługowych

Podobnie jak w branży handlowej spadek wartości wskaźnika jedynie obniżył poziom optymizmu, jakkolwiek nastroje są dalej pozytywne. Pogorszenie się było wynikiem negatywnych zmian wszystkich komponentów budujących wskaźnik diagnostyczny.

Prognoza na IV kwartał zakłada nieznaczną poprawę nastrojów w branży usług. Pozytywne zmiany winny nastąpić głównie z tytułu zwiększania zatrudnienia, przy czym przedsiębiorcy prognozują, że nastąpi niewielki spadek popytu na ich usługi co może doprowadzić do utrzymania bieżącego poziomu wskaźnika w najbliższym kwartale.

Tablica 10. Komponenty budujące barometr prognostyczny usług w IV kwartale 2006 roku

Komponent	Saldo	
	Wartość	Zmiana w porównaniu z III kwartałem
Sytuacja finansowa przedsiębiorstwa	15,46	↗
Popyt na usługi	17,77	↗
Wielkość zatrudnienia	5,30	↗